

Новине у јуриспруденцији Врховног суда Републике Српске

Припремила: Тања Милетић, Врховни суд Републике Српске

Увод

За овај број часописа изабране су одлуке из шест предмета Врховног суда Републике Српске. Издвојене су по двије одлуке из кривичне, грађанске и управне области. Обје издвојене одлуке из кривичне области овај суд је донио одлучујући о захтјеву за заштиту законитости осуђеног. Од издвојених одлука из грађанске области, једну је одлуку донијело Грађанско одјељење Врховног суда Републике Српске одлучујући о захтјеву Суда за рјешавање спорног правног питања, а друга одлука је донесена у поступку по ревизији против правоснажног рјешења о закључењу стечаја. Издвојене су и двије пресуде из управне области у којима је овај Суд одлучујући о захтјеву за ванредно преиспитивање пресуде нижестепеног суда изразио правни став о актуелним правним питањима.

Предмет 84 0 К 051874 18 Квз 2 – Кривично дјело недозвољена трговина – члан 281 став 1 Кривичног законика Републике Српске

Чињенице и наводи из захтјева за заштиту законитости

Пресудом првостепеног суда, која је потврђена пресудом другостепеног суда, оглашен је кривим оптужени због кривичног дјела Недозвољене трговине из члана 281 став 1 Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 49/03 до 67 /13; у даљем тексту: КЗ РС-а) и осуђен на новчану казну у износу од 1.500,00 КМ. Против ове пресуде бранилац осуђеног поднио је захтјев за заштиту законитости због повреде кривичног закона, с приједлогом да се захтјев уважи, другостепена пресуда преиначи и осуђени ослободи од оптужбе или обје пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење. Бранилац осуђеног сматра да је правноснажном пресудом повријеђен кривични закон када је осуђени оглашен кривим за наведено кривично дјело, јер је суд погрешно тумачио бланкетне одредбе Закона о трговини. Ово заснива на схватању да се те одредбе односе само на промет робе у Републици Српској, од фазе набављања до њене продаје, а осуђени је набављену робу намјеравао продати у Аустрији, тако да није повриједио одредбе бланкетног прописа, због чега није ни починио кривично дјело за које је оглашен кривим.

Одлука

Овај Суд налази да нема основа за тврдњу о почињеној повреди кривичног закона на штету осуђеног како се захтјевом за заштиту законитости сугерише. Наиме, према утврђеном чињеничном стању, које се овим правним лијеком не може ревидирати већ се мора прихватити као правилно и потпуно, осуђени је без овлашћења за трговину набавио већу количину робе у Добоју ради продаје у Аустрији. Самим набављањем робе у већој вриједности, а у сврху продаје, он је остварио једну од алтернативно прописаних радњи која представља елемент бића кривичног дјела недозвољене трговине из члана 281 став 1 КЗ РС-а. За постојање овог кривичног дјела потребно је да се таква роба набавља у сврху продаје, а то гдје ће се њена продаја остварити или се имала остварити није од значаја. Овим се штити законито одвијање трговине на подручју цијеле Републике, тако што се набављање робе у сврху продаје или

бављење трговином дозвољава само оним субјектима који за то имају овлашћење. Оптужени који је без овлашћења за трговину набавио већу количину робе у Републици Српској у сврху продаје чини самим набављањем такве робе кривично дјело недозвољене трговине из члана 281 став 1 КЗ РС-а иако набављена роба није требала бити продата у Републици Српској већ у иностранству. Из наведених разлога, предметни захтјев је одбијен.

Предмет 87 0 К 024307 19 Квлз – Правне посљедице престанка овлашћења браниоца по службеној дужности – члан 53 став 4 и члан 353 став 1 у вези са чланом 352 став 2 тачка б) Закона о кривичном поступку Републике Српске

Чињенице и наводи из захтјева за заштиту законитости

Првостепеном пресудом оглашен је кривим оптужени због кривичног дјела Неовлаштена производања и промет опојних дрога из члана 224 став 1 Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 49/03 до 67/13), за које дјело му је изречена условна осуда с утврђеном казном затвора у трајању од шест мјесеци и роком провјеравања од двије године. Другостепеном пресудом је одбијена као неоснована жалба браниоца оптуженог, а уважена жалба окружног јавног тужиоца и првостепена пресуда преиначена у правној оцјени дјела и у одлуци о кривичној санкцији, тако што су радње оптуженог описане у изреци те пресуде, правно квалификоване као кривично дјело Неовлаштена производања и промет опојних дрога из члана 207 став 1 КЗ РС-а („Службени гласник Републике Српске“ бр. 64/17), за које дјело му је изречена казна затвора у трајању од 3 (три) мјесеца. У преосталом дијелу првостепена пресуда је остала неизмијењена. Против те пресуде захтјев за заштиту законитости је благовремено поднио бранилац осуђеног због повреде кривичног закона и повреде права на одбрану, с приједлогом Врховном суду Републике Српске да захтјев уважи, преиначи другостепену одлуку на начин да ослободи од кривичне оптужбе осуђеног или да захтјев уважи и укине другостепену пресуду и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Одлука

Врховни суд Републике Српске налази да је захтјев за заштиту законитости у конкретном случају уложен од неовлаштеносг лица. Наиме, одредбама члана 351 Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/12 до 66/18; у даљем тексту: ЗКП РС-а) одређен је круг лица овлашћених за подношење овог ванредног правног лијека. Тако наведена законска одредба прописује да захтјев за заштиту законитости могу поднијети тужилац (на штету али и у корист осуђеног), осуђени и бранилац, а након смрти осуђеног захтјев у његову корист могу поднијети лица из члана 307 став 2 овог Закона (исти круг лица који могу изјавити жалбу у корист оптуженог). Одредбом члана 353 став 1 у вези са чланом 352 став 2 тачка б) ЗКП РС-а регулисано је да ће суд рјешењем одбацити захтјев за заштиту законитости уколико је уложен од неовлаштеносг лица. Из рјешења судије за претходно саслушање првостепеног суда произлази да је у конкретном случају оптуженом М.К. због кривичног дјела Неовлаштена производања и промет опојних дрога из члана 207 став 1 КЗ РС-а, за браниоца по службеној дужности, а у смислу одредби члана 53 ЗКП РС-а, постављен адвокат Р.С. из Д. Право на браниоца по службеној дужности осумњичени односно оптужени, према одредбама става 4 члана 53 ЗКП РС-а, има до правоснажности пресуде, а само ако је изречена казна дуготрајног затвора и за поступак по ванредном правном лијеку. У конкретном случају осуђеном је за кривично дјело Неовлаштена производања и промет опојних дрога из члана 207 став 1 Кривичног законика изречена казна затвора у трајању од 3 (три) мјесеца, па је с обзиром на врсту изречене казне његово право на браниоца по

службеној дужности, у смислу цитиране законске одредбе, престало правоснажношћу пресуде дана 16.10.2018. године, као дана доношења побијане другостепене пресуде. Како је у уводу захтјева за заштиту законитости, затим у образложењу, а потом и у потпису подносиоца захтјева експлицитно означено да адвокат Р.С. из Д. подноси захтјев у својству браниоца по службеној дужности, те како је његово овлашћење да врши функцију браниоца по службеној дужности престало правоснажношћу пресуде у овом предмету, то је поднесени захтјев за заштиту законитости уложен од неовлаштеног лица. Из наведених разлога, овај Суд је предметни захтјев одбацио.

Предмет 80 0 Мал 111035 20 Спп – Трошкови обраде кредита – члан 17 Закона о облигационим односима, члан 89 Закона о банкама Републике Српске и члан 49 Закона о штедно-кредитним организацијама

Чињенични наводи

Првостепени суд је, на приједлог тужене, у правној ствари тужиоца против тужене, ради ништавости одредби уговора и исплате, доставио Врховном суду Републике Српске списе предмета са захтјевом за рјешавање спорног правног питања. Спорно правно питање гласи: „Да ли банка има право на наплату накнаде трошкова банкарских услуга, у коју спада и накнада за трошкове обраде кредита, садржана у уговору о кредиту, с обзиром на вољу уговорних страна, изражену приликом закључења уговора, о прихватању свих елемената уговора о кредиту, те да ли се уговорна одредба о плаћању одређеног или одредивог новчаног износа може сматрати ништавом у смислу одредбе члана 47 Закона о облигационим односима, те да ли износ трошкова банке, садржан у тој одредби, мора бити специфициран?“

Одлука

Врховни суд Републике Српске налази да су у конкретном предмету испуњени процесни услови прописани одредбама члана 61а и 61б став 1 Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 58/03 до 61/13; у даљем тексту: ЗПП) да се по захтјеву суда заузме став о спорном правном питању. По оцјени овог Суда у конкретном случају треба поћи од одредбе члана 89 Закона о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 44/03 до 59/13), према којој Агенција за банкарство има право да регулише накнаде које банке наплаћују у случајевима споразума банака о висини накнада или друга некоректна пословања, супротно прописима те Агенције, као и одредбе члана 49 Закона о штедно-кредитним организацијама („Службени гласник Републике Српске“ бр. 93/06) којом је прописана дужност те организације да у пословним просторијама истакне на видно мјесто опште услове пословања, под којим условима се подразумевају и накнаде и провизије које се зарачунавају кориснику кредита, као и дужност банке да, прије закључења уговора о пружању појединачне услуге, у писаном облику клијенту предочи све битне услове уговора из којих су јасно видљива права и обавезе уговорних страна. Даље, цијенећи да одредбе члана 103 ЗОО-а, те чланова 1065 и 1066 ЗОО-а не садрже ближе уређење осталих права и обавеза уговорних страна, па ни право банке да од корисника кредита наплати трошкове поводом закључења уговора о кредиту, а како то право уговором није ни искључено, а уговор је закон за странке, налази да су уговорне странке у обавези да уговорене обавезе испуне у свему како оне гласе. С обзиром на наведено, те како су одредбе уговора о кредиту, којима је регулисана накнада за обраду кредита, јасне, недвосмислене и одређене, а имају правни основ у банкарским прописима и интерним актима банке (у које клијенти имају право увида и разјашњења свих евентуалних нејасноћа), те да другим прописима уговарање ове накнаде није забрањено, као и да су наведени уговори производ сагласно изражене воље уговорних

страна, по оцјени овога Суда нису испуњени услови за утврђење ништавости тих уговорних одредби у смислу члана 103 у вези са члановима 105 и 47 ЗОО-а. Ради изложеног, на сједници Грађанског одјељења Врховног суда Републике Српске донесена је одлука у којој је изражен сљедећи правни став: „Банка има право да од клијента наплати накнаду трошкова за извршене банкарске услуге, у које спадају и трошкови обраде кредита, па одредбе уговора о кредиту о наплати ових трошкова, било да су ти трошкови одређени или су само одредиви, нису ништаве, нити ове одредбе морају да садрже спецификацију трошкова односно износ сваког појединачног трошка кога је банка имала приликом обраде кредита“.

Предмет 57 0 Пс 113131 20 Рев 2 – Закључење поступка стечаја – члан 137 Закона о стечајном поступку

Чињенице и ревизиони наводи

Предмет спора у овој правној ствари је закључење стечајног поступка над стечајним дужником. Полазећи од тога да отварањем стечајног поступка право управљања и располагања имовином, која припада стечајној маси, као и права органа, прокуристе, заступника и пуномоћника стечајног дужника прелазе на стечајног управника који је једини овлашћен да заступа интересе дужника, те утврђења да стечајни дужник не располаже имовином чијим би се уновчењем могли намирити и трошкови стечајног поступка, да се из уплаћеног предујма не могу подмирити ни досадашњи трошкови, да нема стечајне масе из које се могу плаћати стечајни управник, вјештак, те покривати други трошкови, да је повјерилац сагласан да се због недостатка стечајне масе закључи стечајни поступак, првостепени суд је на основу одредбе члана 137 Закона о стечајном поступку („Службени гласник Републике Српске“ бр. 26/10 – преишћен текст; у даљем тексту: ЗСП), која се у конкретном случају примјењује сходно одредби члана 293 став 1 Закона о стечају („Службени гласник Републике Српске“ бр. 16/16), донио рјешење којим је закључен стечајни поступак над стечајним дужником. Другостепени суд је жалбу стечајног дужника одбио и првостепено рјешење потврдио. Стечајни дужник ревизијом побија другостепено рјешење ради повреда одредаба парничног и стечајног поступка и погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се ревизија усвоји, одбије приједлог предлагача за отварање стечајног поступка, односно побијано рјешење укине и предмет врати на поновно суђење.

Одлука

По оцјени овог Суда, нижестепени судови су правилно закључили да су се испунили законски услови за закључење стечајног поступка због недостатка стечајне масе у смислу одредбе члана 137 ЗСП-а, обзиром да је из извјештаја о материјално финансијском стању стечајног дужника, који је на извјештајном рочишту поднио стечајни управник, утврђено да стечајни дужник не располаже имовином, па ни за покриће трошкова стечајног поступка, нити се из уплаћеног предујма могу подмирити трошкови који су већ створени, а да повјерилац није исказао спремност да предујми додатне трошкове за даље вођење стечајног поступка и да је сагласан да се закључи стечајни поступак над стечајним дужником. Поред тога, нижестепени судови су цијенили да је утврђено како стечајни дужник не обавља пословну дјелатност, јер није извршио усклађивање и организовање у складу са Законом о привредним друштвима, да није регистрован код Пореске управе нити Управе за индиректно опорезивање, да нема порески број и нема ПДВ број, нема отворен трансакциони рачун ни код једне банке, не посједује ни покретну ни непокретну имовину, нити има запослених радника. Ради тога, код чињенице да стечајни дужник не обавља пословну дјелатност, нити има средства за даље вођење стечајног поступка, по оцјени овог Суда, правилно је првостепени суд, у складу с одредбом члана 137

ЗСП-а, донио одлуку да закључи стечајни поступак због недостатка стечајне масе. У ревизији стечајни дужник поново истиче наводе и приговоре које је истицао и у жалби, а и у ранијем поступку у коме се одлучивало о отварању стечајног поступка, којима указује на хронологију покретања и окончања парничних поступака између повјериоца (предлагача за отварање стечајног поступка) и стечајног дужника, те да повјерилац дугује стечајном дужнику трошкове изградње објеката око којих су вођени судски спорови и да су се требала пребити међусобна потраживања и дуговања. Правилно другостепени суд закључује да ови приговори немају утицаја на одлуку о закључењу стечајног поступка, па тако ни на правилност и законитост првостепене одлуке. О њима су се нижестепени судови већ изјаснили, као и овај Суд у поступку у коме се одлучивало о испуњености услова за отварање стечајног поступка.

Предмет број 13 0 У 005257 19 Увп – Успостављање правног јединства земљишта и зграде – члан 330 Закона о стварним правима

Чињенице и наводи из захтјева за ванредно преиспитивање пресуде

Побијаном пресудом одбијена је тужба изјављена против оспореног акта тужене, којим је одбијена жалба тужиоца М.А. изјављена против рјешења подручне јединице тужене. Првостепеним рјешењем је одбијен захтјев тужиоца за успостављање правног јединства земљишта и зграде изграђене на парцели означеној као к.ч. бр. 428/0 зв. „Л.“, земљиште уз привредну зграду површине 471 m² и пословна зграда у привреди површине 92 m² уписана у зк. ул. 1 к.о. Т. и Лист непокретности број 1 к.о. Т. Одбијање тужбе суд је образложио ставом да објекат тужиоца у површини од 92 m² нема карактер трајног објекта јер да је за исти издато привремено рјешење о грађењу, те да је тужиоцу накнадно издата урбанистичка сагласност за доградњу предметног привременог пословног објекта рјешењем од 22.09.1980. године, која је истекла с обзиром да тужилац није поднио захтјев за издавање грађевинске дозволе. Суд је закључио да су у проведеном управном поступку потпуно и правилно утврђене одлучне чињенице за примјену члана 330 Закона о стварним правима („Службени гласник РС“ бр. 124/08 до 60/15; у даљем тексту ЗСП). Захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде тужилац побија њену законитост због повреде правила поступка и погрешне примјене материјалног права. Предложио је да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновни поступак.

Одлука

По оцјени овог Суда, правилно је одбијен захтјев тужиоца за успостављање правног јединства земљишта и зграде. Наиме, у доказном поступку утврђено је да предметни пословни простор површине 92 m² нема одобрење за грађење јер се ради о грађевинској дозволи из 1976. године издатој на име Д.Х. и Е.Г. као привремени објекат када није био усвојен регулациони план, али је постојало идејно рјешење регулационог плана центра Т. по коме је на том локалитету планирана изградња хотелског комплекса, па да није било одређено земљиште за редовну употребу објекта, а објекат је планиран као привремени с обавезом уклањања у случају указане потребе, без права на материјалну надокнаду. Накнадно је тужилац добио урбанистичку сагласност за доградњу привременог пословног објекта (рјешење од 29.09.1980. године), али је иста престала да важи јер није у прописаном року поднио захтјев за издавање грађевинске дозволе. Тужилац свој захтјев заснива на приложеној правоснажној пресуди од 26.06.2013. године и чињеници да је уписан у земљишно-књижној евиденцији као власник објекта површине 92 m² на основу рјешења Комисије за излагање података о непокретности и утврђивању права на непокретности од 15.07.2008. године. Наведеном правоснажном пресудом одбијен је тужбени захтјев Б.Г. и Е.Г. да се утврди да су сувласници са по ½ дијела непокретности означених као к.ч. бр. 428/0 зв. „Л.“, земљиште уз привредну зграду површине

471 m², пословна зграда у привреди површине 92 m², све укупне површине 563 m² уписане у зк. ул. бр. 1 к.о. Т., те да је тужилац дужан да им врати у посјед парцелу означену као к.ч. број 428/0 пословна зграда у привреди површине 92 m² уписана у зк. ул. бр. 1 к.о. Т. Међутим, с обзиром да предметни објекат није изграђен на основу грађевинске дозволе, већ има статус привременог објекта, да регулационим планом није предвиђено земљиште за редовну употребу објекта, те да је привремено право коришћења земљишта на којем је изграђен објекат у „Ц“ теретном листу зк. ул. 1. к.о. Т. уписано у корист Б. Г. и Е. Г. са по ½ дијела, и по оцјени овог Суда, тужилац не може стећи право својине на земљишту испод зграде односно на земљишту за редовну употребу зграде јер нису испуњени услови из одредаба члана 330 ЗСП-а.

Предмет 11 0 У 020785 17 Увп – Провођење промјена у катастарском оперативу – члан 21 Закона о рјешавању сукоба закона с прописима других земаља и у вези са чланом 9 став 2 Закона о промету непокретности

Чињенице и наводи из захтјева за ванредно преиспитивање пресуде

Побијаном пресудом одбијена је као неоснована тужба против оспореног акта, којим је одбијена жалба тужиоца изјављена против првостепеног закључка којим је одбачен захтјев тужиоца за провођење уговора о даровању некретнина као непотпун. Одбијање тужбе нижестепени суд је образложио наводима да је захтјев тужиоца за провођење уговора о даровању некретнина, сачињен и обрађен дана 09.10.2006. године код овлаштеног јавног биљежника у Републици Хрватској, непотпун јер тужилац није поступио по налогу првостепеног органа и није доставио правно ваљан уговор о даровању који је нотарски обрађен од стране надлежног нотара из Босне и Херцеговине, а који су искључиво надлежни за састављање и обраду уговора о промету некретнина које се налазе на територији Босне и Херцеговине, као што је случај у овој управној ствари. Захтјевом за ванредно преиспитивање те пресуде тужилац побија њену законитост због повреде одредаба поступка и погрешне примјене материјалног права, посебно истичући да се за рјешавање ове управне ствари требао примијенити Споразум између Босне и Херцеговине и Републике Хрватске о правној помоћи у грађанским и казним стварима („Службени гласник БиХ“ бр. 1/96 – Међународни уговори“; у даљем тексту: Споразум), члан 17 став 1, те члан 18, као и да ратификовани међународни споразуми имају примат над унутрашњим изворима права.

Одлука

Врховни суд Републике Српске налази да је битна за одлучивање у овој управној ствари чињеница да су предмет спорног даровног уговора некретнине које се налазе на подручју Босне и Херцеговине, односно Републике Српске, а да је уговор сачињен и обрађен код овлаштеног јавног биљежника у Републици Хрватској. Сходно томе, за рјешавање ове управне ствари мјеродавно је право Републике Српске, што произлази из одредбе члана 21 Закона о рјешавању сукоба закона с прописима других земаља („Службени лист СФРЈ“ бр. 43/82 и 72/82), који се у Републици Српској примјењује на основу члана 12 Уставног закона за спровођење Устава Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 21/12), по којем је правни акт који се односи на некретнине пуноважан у погледу облика ако је састављен по праву земље на чијој се територији некретнине налазе. Закон о нотарима у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“ бр. 86/04 до 20/14; у даљем тексту: Закон о нотарима) ступио је на снагу 01.11.2006. године, а нотари су почели с радом 2008. године, па произлази да је у вријеме закључивања уговора мјеродаван Закон о промету непокретности („Службени лист СР БиХ“ бр. 38/78 до 22/91 и „Службени гласник РС“ бр. 29/94). Према одредби

члана 9 став 2 тог Закона уговор на основу кога се преноси право својине на некретнинама мора бити сачињен у писменом облику, а потписи уговарача овјерени у надлежном суду, што у конкретном није случај. Нема мјеста ни за примјену Споразума с обзиром да је закључен прије ступања на снагу Закона о нотарима, па се не може односити на нотарски обрађене исправе. Сходно наведеном, иностране нотарске исправе издате по прописима и од надлежног органа те државе, што је случај у овој ствари, могу имати правно дејство као и да су сачињене од стране нотара у Босни и Херцеговини односно Републици Српској само под условом реципроцитета како је прописано одредбом члана 105 Закона о нотарима. Правни реципроцитет, а не дипломатски на који се позива тужилац, између Босне и Херцеговине и Републике Хрватске није успостављен, па се предметни уговор не може прихватити као основ за промјену уписа у катастарском оперативу. С обзиром да тужилац није захтјев за провођење уговора допунио на описани начин правилно је исти одбачен као непотпун. Како ни остали приговори нису основани, то је захтјев за ванредно преиспитивање ваљало одбити.